Даються рекомендації щодо застосування механізмів боротьби з перетворенням знака на родове поняття.

Робиться висновок, що в умовах глобалізації ринків інтелектуальної власності родове використання торгової марки стає глобальною проблемою у багатьох юрисдикціях.

Ключові слова: бренд, добре відома торговельна марка,захист, конкуренція, родове поняття.

Резюме

Андрощук Г. А. **Превращение торговой марки в родовое понятие: доктрина и практика.**

Освещаются доктрина и практика рассмотрения судебных споров в европейских странах (Австрии, Англии, Швеции, Франции), Южной Корее по превращению торговой марки в родовое понятие, толкование выражения «в торговле» (in the trade) ст. 12 (2) Директивы 2008/95, позицию Европейского суда по этим вопросам.

Даются рекомендации по применению механизмов борьбы с превращением знака в родовое понятие.

Делается вывод, что в условиях глобализации рынков интеллектуальной собственности родовое использование торговой марки становится глобальной проблемой во многих юрисдикциях.

Ключевые слова: бренд, хорошо известная торговая марка, защита, конкуренцию, родовое понятие.

Summary

Androschuk G. **Convert trademark as a generic term: doctrine and practice.**

Considers the doctrine and practice of litigation in European countries (Austria, England, Sweden, France), South Korea to transform the brand into a generic term, the interpretation of the expression «trade» (in the trade) Art. 12 (2) of Directive 2008/95, the position of the European Court on these issues. The recommendations on the use of mechanisms to combat the transformation of the mark in the generic term.

It is concluded that in the context of globalization of markets generic use of intellectual property brand is a global problem in many jurisdictions.

Key words: brand, well-known trademark, protection, competition, generic term.

УДК 347.124

П. Д. ГУЙВАН

Петро Дмитрович Гуйван, *кандидат юридичних наук*

ТЕМПОРАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На сучасному етапі економічного розвитку інтелектуальну власність прийнято оцінювати як один із головних чинників, що сприяє всебічному й гармонійному розвиткові суспільства. Належне правове забезпечення відносин у цій царині сприяє творчому поступу соціуму та, що не менш важливо, створенню більш наукоємної моделі економіки країни. Творча діяльність наразі набуває все більшого впливу на характер, спрямованість та темпи суспільного розвитку. При цьому важливим є питання належного вибору юридичних концепцій, котрі мають стимулювати даний процес, визначати найліпші за даних умов способи застосування проявів інтелектуального надбання та новацій в науковій, технічній, технологічній та художній сферах. Не останнє місце у досягненні поставлених завдань відведено і належному темпоральному регулюванню питань виникнення, здійснення та захисту прав інтелектуальної власності, що, безумовно, сприяє створенню комфортних умов для творчості.

Потреба об'єктивної необхідності дослідження проблем темпорального забезпечення прав на об'єкти права інтелектуальної власності розглядалася у наукових працях В. В. Луця, Р. О. Стефанчука, І. В. Венедиктової, О. Л. Підопригори, О. Д. Святоцького та інших вчених. Однак дослідження та наукові розробки сутності прав інтелектуальної власності в контексті їхніх часових координат і можливостей своєчасного здійснення закладених у них повноважень залишаються ще недостатньо опрацьованими.

З огляду на це в даній праці предметом дослідження є темпоральний вплив на порядок виникнення, припинення, способи та можливості здійснення права інтелектуальної власності особи. Буде проведено аналіз сутності інтелектуальної власності та інтелектуального капіталу, досліджено особливості встановлених законодавством часових чинників у їхньому взаємозв'язку з ринком інтелектуальних продуктів, встановлено реальний зміст відповідних темпоральних характеристик. Це й становить **мету** проведеного у статті правового аналізу.

Окремим предметом цивільного права є особисті немайнові та майнові відносини, що здійснюються в сфері інтелектуальної діяльності. Результати творчої діяльності людини, які сприймаються іншими особами, входять до кола об'єктів цивільних прав. За своєю природою вони належать до нематеріальних благ, оскільки

© П. Д. Гуйван, 2015

є продуктом людської думки і не тотожні тим речам, у яких втілені. Усі результати творчої діяльності отримали узагальнююче позначення, яке підкреслює природу їхнього походження, – об'єкти інтелектуальної власності[1]. Книга четверта Цивільного кодексу України присвячена визначенню змісту та охороні виключних прав інтелектуальної власності. Законодавство про право інтелектуальної власності – це система правових норм про особисті немайнові і майнові права на всі ті результати інтелектуальної діяльності і прирівняні до них об'єкти, що визнаються й охороняються законом.

Відповідно до Конвенції, якою була заснована Всесвітня організація інтелектуальної власності у 1967 р. у Стокгольмі, інтелектуальна власність об'єднує права, що належать до літературних, художніх і наукових здобутків, виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо- і телевізійних передач, наукових відкриттів у галузях людської діяльності, винаходів та промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань і комерційних позначень, захисту від недобросовісної конкуренції, всі інші права, що належать до інтелектуальної власності у виробничій, науковій, літературній і художній галузях. На наших теренах термін «інтелектуальна власність» офіційно почав вживатися з 1968 р. після приєднання СРСР до Конвенції. 26 червня 2000 р. була прийнята Всесвітня Декларація з інтелектуальної власності, яка визначила, що термін «інтелектуальна власність» означає будь-яку власність, що визнається за загальною згодою у якості інтелектуальної за характером та заслуговує охорони, включаючи, але не обмежуючись науковими та технічними винаходами, літературними чи художніми творами, товарними знаками і указниками ділових підприємств, промисловими зразками і географічними позначеннями[2].

Закон наголошує, що однією із загальних рис, які характеризують суб'єктивне право на об'єкти інтелектуальної власності, поряд з їхнім абсолютним характером, виключністю щодо третіх осіб є обмеженість, як правило, в часі. Вказаний принцип на практиці означає, що об'єкти інтелектуальної власності стають суспільним надбанням тільки після закінчення строків, визначених законом[3].

Власне, правило про строковість інтелектуальних прав беззаперечно стосується лише майнових прав їхніх носіїв. Сутність даних прав повністю охоплюється принципами приватноправового регулювання, притаманними цивільному законодавству: строк існування та здійснення повноважень, що входять до суб'єктивного права, є істотною умовою змісту останнього[4]. Саме упродовж строку дії суб'єктивного цивільного права особа може реалізувати закладені до змісту права повноваження. З огляду на необхідність максимального забезпечення можливості реалізації суб'єктивного права строки його існування встановлюються певної тривалості. Іншими словами, при визначенні даних строків законодавець керується необхідністю задоволення інтересів особи, якій належить право. Проте до уваги береться також і інтереси інших осіб, суспільства. Залежно від стану суспільних відносин, публічних та приватних інтересів строки існування суб'єктивних прав можуть встановлюватися різними, вони також можуть змінюватися у часі залежно від їхньої суспільної та приватної значущості. Наприклад, саме керуючись цими міркуваннями, законодавець встановив 50-річний період чинності суміжних прав. Строк дії майнових прав визначено ЦК України та спеціальними законами. В окремих випадках вони можуть бути припинені достроково.

Дещо інші часові критерії встановлено для особистих немайнових прав інтелектуальної власності. За правилом ч. 1 ст. 425 ЦКУ ці права є чинними безстроково, якщо інше не встановлено законом. Така правова позиція дає можливість стверджувати, що дані права не припиняються зі смертю людини, а продовжуються і після смерті творця[5,6]. Втім, даний підхід про «вічність» особистих немайнових прав інтелектуальної власності наштовхується на заперечення тих дослідників, які вбачають протиріччя коментованого правила щодо їх безстроковості й загального припису ч. 4 ст. 269 ЦКУ про те, що особисті немайнові права фізичної особи належать їй довічно. Більш того, звертається увага на той фактор, що після смерті творця продовження існування його права неминуче веде до висновку про безсуб'єктність охоронюваного права[7]. Як же подолати таку суперечливу ситуацію? Адже абсолютно безспірним залишається теза, згідно з якою право особи називатися творцем є таким же об'єктивним явищем, як і сам продукт творчості. Тож цілком справедливим є можливість реалізації даного немайнового права шляхом його визнання чи правового захисту і через багато років після фізичної смерті творця.

У літературі задля вирішення наведеної колізії було запропоновано відділити поняття «авторство» від «права на авторство»: Авторство, виникнувши в певний момент життя особи та одержавши суспільне визнання, продовжує «життя» незалежно від волі автора та інших суб'єктів і після смерті творця разом із самим об'єктом – результатом творчої фантазії особи. Відтак, авторство є безстроковим. А право автора, як невід'ємне від особи, належить їй довічно[8]. На наш погляд, дана парадигма не зовсім узгоджується із сутністю та змістом опосередковуваних взаємин. Насправді авторство не може відокремлюватися від матеріального права на авторство, вони являють собою єдиний елемент правового статусу особи. Адже наявність авторства у будь-який історичний момент після смерті творця повинно передбачати можливість захисту, у тому числі й у судовому порядку. Наприклад, заперечення у XXV ст. авторства В.В. Луця на монографію «Строки і терміни у цивільному праві», що вийшла у 2013 р., мусить породжувати його захисну здатність. А виходячи з принципів нашої цивілістики, об'єктом захисту є суб'єктивне право чи інтерес.

З урахуванням викладеного слід погодитися з думкою, що особисті немайнові права інтелектуальної власності істотно відрізняються від інших особистих немайнових прав фізичної особи, вони не припиняються зі смертю творця і тривають безстроково[9]. Але хто ж є носієм особистого немайнового права творця після його смерті? Безумовно, в силу невід'ємності таких прав вони не можуть належати нікому іншому, крім твор-

ця. Та, як вже вказувалося, однією з визначальних догм цивільного законодавства є положення про належність будь-якого матеріального права певному суб'єкту на час його здійснення чи захисту. Можливість вирішення означеного протиріччя вбачається насамперед у радикальній зміні доктринальних цивілістичних підходів. Треба вивести відносини, пов'язані із регулюванням особистих немайнових прав, у тому числі і особистих немайнових прав інтелектуальної власності, із сфери дії цивільного приватноправового інструментарію. Порядок їхнього виникнення, здійснення, зміни та припинення не регулюється цивільним законом, який обмежується лише захистом вказаних прав. Але цивільно-правові способи захисту, як відомо, притаманні широкому колу суспільних взаємин, котрі, насправді, не є цивільними. Про невідповідність особистих немайнових прав сутності приватноправового регулювання вже вказувалося в літературі, тож на часі зробити відповідний крок. Тоді можливість безстрокового права на авторство, ім'я, персональні дані тощо не буде перебувати в протиріччі з загальним регулюючим механізмом і цілком може бути передбачена у спеціальному законодавстві. Єдине, що слід було б додатково прописати нормативно, це те, що особисте немайнове право особи після її смерті захищається за заявою спадкоємців, інших заінтересованих осіб чи держави.

Здійснюючи темпоральне регулювання часу виникнення та здійснення майнових прав інтелектуальної власності, законодавець враховує сутнісні відмінності правової природи різних об'єктів. Скажімо, особа отримує статус суб'єкта авторського права від моменту створення твору, при цьому такий результат не залежить від публікації чи іншого оприлюднення. Тривалість авторського права визначена у ст. 446 ЦКУ, але остання з огляду на певну недбалість законодавця при її формулюванні потребує додаткового тлумачення. Так, правило даної норми про те, що строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір спливає через сімдесят років, що відраховується з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, передбачених законом, насправді жодним чином не встановлює початковий термін даного строку, а стосується лише його кінцевого моменту. Отже, шляхом додаткового аналізу та в результаті зіставлення окремих норм глави 36 ЦКУ доходимо такого висновку: чинність майнових авторських прав починається від часу створення твору, триває упродовж всього життя автора, а також до 31 грудня року, у якому автор помер, та ще упродовж 70 років. Власне, все це можна було б прописати в законі, але, позаяк йдеться про інтелектуальні питання, нормотворець просто влаштував тест на IQ.

Набуття суміжного права пов'язане з першим здійснення виконання твору чи передачі програми мовлення, або з виготовленням аудіо- чи відеограми. Від даного моменту виникає відповідне право інтелектуальної власності. Набуття цього права також не потребує вчинення формальних дій стосовно реєстрації його в державних органах. Чинність суміжних прав інтелектуальної власності продовжується від моменту, зазначеного вище, і триває до кінця поточного року, а також протягом 50 років додатково. До подібного висновку приводять ті ж арифметичні маніпуляції, що і в попередньому випадку.

Від описаних досить спрощених механізмів набуття авторського та суміжного права досить суттєво відрізняється порядок отримання права інтелектуальної власності, встановлений патентним законодавством України. Його набуття пов'язане з державною реєстрацією прав на результати науково-технічної творчості, зокрема – винахід, корисну модель, промисловий зразок. Саме внаслідок такої реєстрації вони отримують правову охорону, що посвідчується охоронним документом певної форми – патентом (ст. 462 ЦКУ). З огляду на необхідність відповідності вказаних об'єктів техніко-економічним вимогам, отримання патенту супроводжується дотриманням певної процедури. Йдеться про встановлення умов патентоспроможності. Скажімо, винахід має бути новим, промислово придатним та мати винахідницький рівень. Відповідність винаходу, вказаного у заявці, описаним критеріям встановлюється шляхом проведення необхідних експертних досліджень (формальна та кваліфікаційна експертизи). Тривалість подання необхідних документів, уточнюючих довідок та часу проведення цих досліджень визначається законодавством (ст. 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

Тож, як бачимо, між моментом створення певного об'єкта та визнанням його винаходом, промисловими зразком чи корисною моделлю проходить певний, іноді досить тривалий період. Упродовж його перебігу винахідник мусить обґрунтувати промислову придатність винаходу (як правило, це пов'язано з виготовленням промислової (пробної) партії пристрою чи іншого об'єкта), підготувати та подати заявку до Установи (наразі це – Державна служба інтелектуальної власності України), дочекатися позитивного висновку експертиз та видачі патенту, який попередньо треба оплатити. При цьому інтервал між моментом, коли пристрій, спосіб чи інший об'єкт, що претендує на патентний захист, став публічно відомим та часом подання заявки до установи не повинен перевищувати одного року, оскільки інакше він втратить таку ознаку патентоспроможності, як новизна. Між тим, згідно з законодавством, строк дії деклараційного патенту встановлено тривалістю 10 років, патенту на винахід – 20 років (ч. 4 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»). Обчислюється вказаний період не від моменту видачі чи реєстрації патенту, а від часу подання заявки. Але, як ми вже зазначали вище, від моменту подання заявки до видачі (реєстрації) патенту спливає тривалий строк, більш того, до закінчення встановленого законом часу чинності охоронюваного права інтелектуальної власності (наприклад, до спливу 10-літнього періоду існування деклараційного патенту*) з урахуванням тривалості різноманітних експертиз, часу на оскарження подібних дій та поширеного в

* До речі, ще зовсім недавно строк чинності деклараційного патенту становив шість років.

Україні нехтування судами встановленим законом строком для розгляду спорів, досить вірогідною (та підтвердженою на практиці) є ситуація, коли суб'єкт, що подав заявку до Установи, так і не отримає патентного захисту свого інтелектуального права з огляду на сплив строку чинності патенту, який, повторимо, обчислюється від моменту подачі заявки. У кращому разі, суб'єкт звернення отримає правовий захист свого права на винахід, але його тривалість явно буде значно меншою від номінального строку чинності патенту.

Отже, права, що випливають з патенту, діють від дати публікації відомостей про його видачу, а сам патент стає чинним набагато раніше – від дати подання заявки. Подібний підхід у темпоральному регулюванні існує не лише для обчислення строків здійснення права інтелектуальної власності на винаходи. Він має місце і при встановленні тривалості правової охорони прав на промисловий зразок, корисну модель, компонування інтегральної мікросхеми. Такий варіант правового регулювання заслуговує на критику. Адже, по-перше, чинність патенту встановлюється «заднім числом», що не зовсім коректно. По-друге, і це більш важливо, упродовж дії патенту від подання заявки до публікації відомостей про його видачу він, насправді, не несе жодного навантаження, ніякого патентного захисту прав творця не відбувається. Про це прямо вказано у ч. 1 ст. 28 спеціального закону. А тимчасова правова охорона особи в обсязі формули винаходу, що надається заявнику від часу подачі заявки, запроваджена не на підставі патенту, а за приписом спеціальної норми – ч. 1 ст. 21 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Тож викликає щирий подив можливість тривалого існування охоронного документа, який не дає права на охорону. Нарешті, коментований механізм перебуває у протиріччі з іншими способами обчислення строків існування прав інтелектуальної власності, що засвідчуються патентами. Так, період чинності виключних прав інтелектуальної власності на сорт рослини, породу тварини спливає через тридцять років, що відраховуються з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації цих прав.

Втім, ті, хто обстоює коментований варіант опосередкування коментованих відносин, використовують наступний аргумент щодо необхідності обчислення строку чинності певних прав творця та інших осіб вже від часу подання заявки. Йдеться, звісно, про ефемерний захист права на пріоритет заявки (дане питання не заслуговує на серйозне дослідження, адже пріоритет встановлює характер відносин між заявниками і не може охоплювати змісту усього права інтелектуальної власності, забезпечено патентом) та про захист так званого права на попереднє використання. Останній механізм застосовується, коли особа, що до дати подання заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок, компонування інтегральної мікросхеми в інтересах своєї діяльності добросовісно використовувала об'єкт або здійснила значну і серйозну підготовку для його використання. У такому разі вона має право на продовження подібного використання у тому ж обсязі. Попри поважне ставлення до даного права на попереднє користування, слід зазначити, що воно жодним чином не стосується загальних прав патентоволодільця (воно має спеціальне регулювання і цього досить), тим більше – темпоральних чинників забезпеченого патентним захистом права.

Ще одна проблематика щодо часового виміру прав інтелектуальної власності на винаходи знаходиться у площині тривалості виключних прав творця. Нині, в епоху глобалізму, все частіше лунають висловлювання, що монополія на об'єкти інтелектуальної власності стримує конкуренцію, зменшує вибір споживачів. Враховуючи досить швидке «моральне зношення», легкість та простоту тиражування і перетворення форм фіксації[10], з метою захисту прав авторів та зменшення негативних наслідків монополізму експерти провідних держав світу пропонують скоротити строки дії патентів у комерційному обороті[11]. На наш погляд, дане питання потребує більш прискіпливої уваги. Але бажаний результат може досягатися не обов'язково за рахунок коригування темпоральних координат виключних прав творця. Одним із способів є удосконалення чинного законодавства про примусове відчуження прав на винахід, коли за рішенням суду надається дозвіл заінтересованій особі на використання винаходу (корисної моделі) з визначенням обсягу його використання, строку дії дозволу, розміру та порядку виплати винагороди власнику патенту. Наразі слід встановити більш конкретні підстави для подібних вчинків та механізм (в тому числі і його часові чинники) їхнього здійснення.

Проведене у даній статті дослідження дає можливість дійти наступних висновків.

1. Правовідносини, що складаються в сфері здійснення особистих немайнових прав людини, не є предметом цивільного права. Вони повинні отримати спеціальне правове регулювання, включаючи і його темпоральний аспект. Це допоможе, зокрема, правильно нормативно відобразити суспільну потребу у безстроковому захисті подібних прав, наприклад, права інтелектуальної власності на авторство.

2. Строки чинності патенту, яким посвідчується право інтелектуальної власності творця, повинні обчислюватися від моменту їхньої державної реєстрації. Це дасть змогу наповнити зміст даного охоронного документа реальною сутністю відповідно до свого призначення упродовж всього періоду дії.

---

[1] Цивільне право України : підруч. : у 2 т. / В. І. Борисова, Л. М. Баранов, І. В. Жилінкова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – Т. 1. – 480 с. – С. 401.

[2] Всемирная декларация по интеллектуальной собственности от 26 июня 2000 г. // Интеллект. собственность. Авторское право и смежные права. – 2002. – № 4. – С. 14–18. – С. 14.

[3] *Воробьева К. И.* Интеллектуальная собственность как объект правовой и экономической защиты / К. И. Воробьева, С. И. Корочкова // Научная периодика: проблемы и решения – 2011. – № 4. – С. 27–28.

[4] *Гуйван П. Д.* Теоретичні питання строків у приватному праві : моногр. / П. Д. Гуйван. – Х. : Право, 2014. – 632 с. – С. 125–130.

[5] *Райгородский М. А.* Изобретательское право СССР / М. А. Райгородский ; общ. ред.: И. Б. Новицкий, Е. А. Флейшиц. – М. : Госюриздат, 1949. – 272 с. – С. 147.

[6] *Гаврилов Э. П.* Сроки действия авторского права по советскому законодательству / Э. П. Гаврилов // Правоведение. – 1977. – № 1. – С. 29–38. – С. 34.

[7] *Юрченко А. К.* Проблемы советского изобретательского права / А. К. Юрченко. – Л. : Из-во Ленинградского ун-та, 1963. – 180 с. – С. 109–110.

[8] *Луць В. В.* Строки в цивільних правовідносинах: Конспект лекцій з спецкурсу / В. В. Луць. – Л. : ЛДУ, 1992. – 108 с. – С. 57.

[9] Особисті немайнові права інтелектуальної власності творців : моногр. / за ред. В. В. Луця. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 256 с. – С. 18–19.

[10] *Мирских И. Ю.* Коммерческая тайна как вид конфиденциальной информации: трудоправовой и цивилистический аспекты : автореф. дисс. … канд. юрид. наук / И. Ю. Мирских. – Пермь, 2005. – 25 с. – С. 12.

[11] *Юрьева Т. В.* Интеллектуальная сфера и предпринимательство. Неприбыльный сектор: (Альтернатива бизнесу и государству) / Т. В. Юрьева. – М. : ИЦ «Анкия», 1994. – 51 с. – С. 5.

Резюме

Гуйван П. Д. **Темпоральні аспекти регулювання відносин інтелектуальної власності.**

У статті здійснено дослідження реальної сутності строків, що опосередковують тривалість набуття, здійснення та охорони права інтелектуальної власності, проаналізовано порядок обчислення та наслідки спливу даних періодів, визначено їхню відмінність при реалізації майнових та немайнових прав.

Ключові слова: безстроковість немайнових прав, строк набуття права, дострокове припинення права.

Резюме

Гуйван П. Д. **Темпоральные аспекты регулирования отношений интеллектуальной собственности.**

В статье исследована реальная сущность сроков, опосредующих продолжительность приобретения, осуществления и охраны прав интеллектуальной собственности, проанализированы порядок исчисления и последствия истечения данных периодов, определены их отличие при реализации имущественных и неимущественных прав.

Ключевые слова: бессрочность неимущественных прав, срок приобретения права, досрочное прекращение права.

Summary

Guyvan P. **Temporal aspects of the regulation of intellectual property.**

The article analyzes the reality of the deadlines for mediating the duration of the acquisition, implementation and protection of intellectual property rights, and analyzed the procedure for calculating the effects of the expiration of these periods are defined by their difference in the implementation of economic and moral rights.

Key words: perpetual moral rights, qualifying period, early termination rights.

УДК 347.77

О. Р. ШИШКА

Олександр Романович Шишка, *кандидат юридичних наук, доцент, доцент Харківського національного університету внутрішніх справ*

ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРЕДМЕТІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Проблема предмета цивільного права зумовлена широтою врегульованих ним правовідносин та способом (методом) впливу на їх учасників. Окреме місце у ньому, з огляду на доктрину цивільного права, посідають відносини у сфері інтелектуальної власності як у їх статиці (Книга четверта ЦК України), так і у їх динаміці (Книга п'ята ЦК України). Додає складності те, що: інтелектуальна власність врегульована й охороняється приватним та публічним правом, як забезпечення інтересу держави та суспільства; законодавець заклав у ст. 1 ЦК України моністичний підхід до правової моделі усіх цивільних правовідносин, а сама правова модель є одним із критеріїв визначення відносин, що регулюються цивільним законодавством; упущено організаційні відносини, а саме внутрішньокоординаційного, делегувального та іншого спрямування, які у сфері інтелектуальної власності посідають значне місце, особливо при співавторстві.

Непорозуміння і відсутність чіткого предметного підходу до відносин інтелектуальної власності спричинено: міжнародним законодавством як частиною міжнародного приватного права; міжгалузевим підходом

© О. Р. Шишка, 2015